

מלחמה ושלום בספר יהושע

פרק א

1. רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה ד מצות עשה להחרים שבעה עממין שנאמר החרם תחרימם, וכל שבא לידו אחד מהן ולא הרגו עובר בלא תעשה שנאמר לא תחיה כל נשמה, הלכה ב מלחמת מצוה אינו צריך ליטול בה רשות בית דין, אלא יוצא מעצמו בכל עת, וכופה העם לצאת, אבל מלחמת הרשות אינו מוציא העם בה אלא על פי בית דין של שבעים ואחד.
3. רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה א אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, שנאמר כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום, אם השלימו וקבלו שבע מצות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס, שנאמר יהיו לך למס ועבדוך, קבלו עליהן המס ולא קבלו העבדות או שקבלו העבדות ולא קבלו המס, אין שומעין להם עד שיקבלו שניהם, והעבדות שיקבלו הוא שיהיו נבזים ושפלים למטה ולא ירימו ראש בישראל אלא יהיו כבושים תחת ידם, ולא יתמנו על ישראל לשום דבר שבעולם, והמס שיקבלו שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם וממונם,
4. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצוה רביעית שנצטוינו לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה.
5. רמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב א"י האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא א"י כדי שיהגו בו כל המצות,
6. רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ו כל הארצות שכובשין ישראל במלך על פי ב"ד, הרי זה כבוש רבים והרי היא כא"י שכבש יהושע לכל דבר, והוא שכבשו אחר כבוש כל ארץ ישראל האמורה בתורה.
7. רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה חכל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזור על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה.
8. מגילה דף ג עמוד א ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגדו [וגו'] וישתחו (לאפיו). אמר לו: אמש בטלתם תמיד של בין הערבים, ועכשיו בטלתם תלמוד תורה! - אמר לו: על איזה מהן באת? - אמר לו: עתה באתי רש"י שם ועכשיו - שהוא לילה, היה לכם לעסוק בתורה, שהרי אינכם נלחמים בלילה.

פרק ב

1. רמב"ם הלכות מלכים פרק ו לעיל פ"א 3
2. רמב"ם הלכות מלכים פרק יב הלכה דלא נתאוו החכמים והגביאים ימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בעכו"ם, ולא כדי שינשאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה, ולא יהיה להם נוגש ומבטל, כדי שיזכו לחיי העולם הבא.
3. רמב"ם הלכות מלכים פרק ח הלכה יא כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקדוש

ברוך הוא בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן, אבל אם עשאו מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם אלא [ו]לא מחכמיהם.

4. ספר החינוך מצוה שמז כי מפני שיסוד המצוה אינו אלא כדי להרבות עבודתו ברוך הוא, אחר שבשחרורו עכשיו נעשית מצוה, ועוד שגם הוא מתרבה בגופו במצוות שלא היה חייב קודם השחרור, בין זה וזה אמרו זכרונם לברכה שמותר לשחררו, שכן קיבלו הענין.

פרק ג

רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יא הלכה יב הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה וכן הקורא על התינוק שלא יבעת והמניח ספר תורה או תפילין על הקטן בשביל שישן, לא די להם שהם בכלל מנחשים וחוברים אלא שהן בכלל הכופרים בתורה שהן עושין דברי תורה רפואת גוף ואינן אלא רפואת נפשות שנאמר ויהיו חיים לנפשך, אבל הבריא שקרא פסוקין ומזמור מתהילים כדי שתגן עליו זכות קריאתן וינצל מצרות ומנזקים הרי זה מותר.

פרק ה

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה ב ואי זו היא יראתו לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או באבק שעל רגליו או במעות הצרורין לו בסדינו... ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה.

פרק ו

במדבר פרק י (לג) וארון ברית ה' נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה: (לה) ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך.

ספרי במדבר פרשת בהעלותך פיסקא פב וארון ברית ה' נוסע לפניהם ארון זה שיצא עמהם במחנה היו בו שברי לוחות שנאמר וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה (שם / במדבר י"ד / מד) ר' שמעון בן יוחי אומר ארון ברית ה' נוסע לפניהם לא נאמר אלא וארון ברית ה' משל לאנטיקיסר שהיה מקדים לפני חיילותיו מתקן להם מקום שישרו כך היתה השכינה מקדמת לישראל ומתקנת להם מקום שישרו.

תוספות מסכת עירובין דף סג עמוד ב אומר ר"י דשני ארונות היו אחד שבו שברי הלוחות מונחים ואותו היו מוליכין במלחמות כדתניא בספרי וארון ברית ה' נוסע לפניהם יומם זה שיוצא עמהם במחנה והוא ארון עץ שעשה משה בעלותו לסיני...עד שנעשה ארון של זהב שעשה בצלאל ואז נתנו בו לוחות אחרונות...ואותו לא היו רגילין להוליך במלחמה כדכתיב בשילה מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה כי לא היתה כזאת מתמול שלשום שלא היו רגילין להוליכו ואז כשהוליכוהו לקו וגלה כדמפרש רש"י התם ומה שהיה עמהן במלחמת יהושע ע"פ הדיבור היה עושה הכל.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה טו וכן מצות עשה להיות יתד לכל אחד ואחד תלויה עם כלי מלחמתו, ויצא באותה הדרך ויחפור בה ויפנה ויכסה, שנאמר ויתד תהיה לך על אזניך וגו', ובין שיש עמהן ארון ובין שאין עמהן ארון כך הם עושים תמיד, שנאמר והיה מחניך קדוש.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ז ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה... כי מלחמות ה' אדני גלחם...

ספרי שם פיסקא פד וינוסו משנאיך, וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם אלא מגיד הכתוב שכל מי ששונא את ישראל כאלו שונא את מי שאמר והיה העולם. כיוצא בו אתה אומר וברוב גאונך תהרוס קמיך (שמות טו ז) אל תשכח קול צורריך שאון קמיך עולה תמיד (תהלים עד כג) כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש (שם פג ג) וכן הוא אומר כי הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו (זכריה ב יב) ר' יהודה אומר בבת עין לא נאמר אלא בבת עינו כביכול כלפי מעלה כתוב מדבר אלא שכינה הכתוב.

(טו) רמב"ם הלכות שבת פרק ב הלכה כה צרין על עיירות הגוים שלשה ימים קודם לשבת, ועושין עמהן מלחמה בכל יום ויום ואפילו בשבת עד שכובשין אותה ואף על פי שהיא מלחמת הרשות, מפי השמועה למדו עד רדתה ואפילו בשבת ואין צריך לומר במלחמת מצוה, ולא כבש יהושע יריחו אלא בשבת.

ירושלמי מועד קטן פרק ב ה"ד רבי יהושע בן לוי שאל לרבי שמעון בן לקיש מהו ליקח בתים מן הגוי אמר ליה אימת רבי שאל בשבת תני בשבת מותר כיצד הוא עושה מראה לו כיסין של דינרין והגוי חותם ומעלה לארכיים שכן מצאנו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת דכתיב כה תעשה ששת ימים וכתיב וביום השביעי תסובו את העיר שבע פעמים וכתיב עד רדתה אפילו בשבת

רס"ג ספר האמונות והדעות מאמר ג התשיעית אמרו (יהושע ו') כי יהושע גלחם בשבת. ואין הדבר כן, כי לא זכר בכל יום מלחמה, אבל היו בכל יום נושאים הארון ותוקעים בשופרות, ואלו המעשים מותרים בשבת, אבל היום הזה שבו היתה המלחמה לא היה שבת. שו"ע אה"ע סימן קסה סעיף א מצות יבום קודמת למצות חליצה... [וי"א שמצות חליצה קודמת. הגה: ואם שניהם רוצים ביבום, אין מניחים אותם לייבם אלא אם כן ניכר וידוע שמכוונים לשם מצוה (טור בשם ר"ת).

פרק ט

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה ה שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ, הראשון שלח להם מי שרוצה לברוח יברח, וחזר ושלח מי שרוצה להשלים ישלים, וחזר ושלח מי שרוצה לעשות מלחמה יעשה, אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון, לפי ששלח להם בכלל ולא קבלו, ולא ידעו משפט ישראל ודימו ששוב אין פותחין להם לשלום, ולמה קשה הדבר לנשיאים וראו שראוי להכותם לפי חרב לולי השבועה, מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר לא תכרות להם ברית, אלא היה דינם שיהיו למס עבדים, והואיל ובטעות נשבעו להן בדין היה שיהרגו על שהטעום לולי חלול השם.

השגת הראב"ד. א"א כל זה שבוש שלא שלח להם יהושע להשלים אלא עד שלא עברו את הירדן אבל אחר מיכן אין מקבלין אותן

פרק יא

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה י

ולא האילנות בלבד, אלא כל המשבר כלים, ג וקורע בגדים, והורס בנין, וסותם מעין, ומאבד מאכלות דרך השחתה, עובר בלא ד תשחית, ואינו לוקה אלא מכת מרדות מדבריהם.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ג הלכה ג

ולא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו, אפילו סוס אחד פנוי להיות רץ לפניו כדרך שעושין שאר המלכים אסור, ואם הוסיף לוקה.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה ד

ואם לא השלימו או שהשלימו ולא קבלו שבע מצות, עושין עמהם מלחמה והורגין כל הזכרים הגדולים, ובוזזין כל ממונם וטפם, ואין הורגין אשה ולא קטן שנאמר והנשים והטף זה טף של זכרים, במה דברים אמורים במלחמת הרשות שהוא עם שאר האומות, אבל שבעה עממין ועמלק שלא השלימו אין מניחין מהם נשמה שנאמר כן תעשה לכל וגו' רק מערי העמים לא תחיה כל נשמה... ומנין שאינו מדבר אלא באלו שלא השלימו שנאמר לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החריםם, מכלל ששלחו להם לשלום ולא קבלו.
+/השגת הראב"ד/ אבל שבעה עממין ועמלק וכו'. א"א זה שבוש אלא שיכול לומר השלימו לקבל המצות. +

פרק כב

במדבר רבה פרשת נשא פרשה ז

עשר קדושות הן ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין כן בכל הארצות ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן ארץ כנען כשרה לבית שכינה ואין עבר הירדן כשר לבית שכינה

דהי"א טז

מבנה ספר דברים

נאומי משה

המצוות

המלה ארץ כ150 פעם